
Jen jedna bude královnou

...

„Trmácím se za vámi až z Londýna, abych vás jako správná přítelkyně varovala. Obě. Král nemá ponětí, že tu jsem. Vaše tchyně, vévodkyně Cecílie, mě za vámi poslala, abych s vámi promluvila pro vaše vlastní dobro. Mám vás varovat. Dobře víte, jak jí na vás a jejím milovaném Jiřím záleží. Mám vám vyřídit, že váš otec nyní jedná s úhlavním nepřítelem Anglie, Ludvíkem Francouzským.“ Naše ohromení nebere na vědomí. „Horší je, že se začal paktovat s Markétou z Anjou. Chystá se vyhlásit válku právoplatnému králi Eduardovi a dosadit na trůn krále Jindřicha.“

Odmítavě zavrtím hlavou. „To by nikdy neudělal,“ odporuji. Od raného dětství jsem poslouchala historky o tom, jak otec zvítězil nad zlou královnou Markétou z Anjou a spícím králem Jindřichem VI. Otcova nenávisť vůči této dvojici a jeho hlasité opovržení se stalo mou ukolébavkou. Sváděl bitvu za bitvou, aby je svrhl z trůnu a dosadil na něj rod Yorků. Nikdy, za žádných okolností by se s nimi nespolečil. Jeho otec kvůli nim zahynul a Markéta z Anjou nechala hlavu mého dědečka a strýce nabodnout na kopí a vystavit na hradbách Yorku, jako by byli zrádci. Nikdy jí to nezapomeneme. I kdybychom jí odpustili všechno zlo, jehož se kdy dopustila, tak tohle ne. Jako dítě jsem z ní měla hrůzu a věřila jsem, že tohle nepřátelství potrvá až za hrob. „S ní by se nikdy nespolečil,“ prohlásím neoblomně.

„Ale ano, společil.“ Otočí se k Isabele. „Přišla jsem z ryzího přátelství, abych varovala vás i vašeho manžela, vévodu z Clarence. Chtěla bych ho ujistit, že se smí vrátit do Anglie. Jeho královský bratr ho přijme. Postarala se o to jeho matka. Pozvání platí i pro vás. Oba patříte k rodu Yorků, což

bude platit vždycky. Jiří je následníkem trůnu. Pokud se panovnickému páru nenarodí syn, můžete se jednoho dne stát královnou. Hlavně myslíte na to, že podaří-li se vašemu otci dosadit na trůn Jindřicha, budete obyčejná nicka a všechno vaše utrpení bylo zbytečné.“

„Nemůžeme se spojit s Lancasterovými,“ říkám si skoro pro sebe. „To by otce v životě nenapadlo.“

„Ne,“ souhlasí se mnou bryskně dáma. „Tahle představa se vskutku všem zdá směšná – kromě vašeho otce. Právě proto jsem vás přišla varovat. Přijela jsem za vámi a ne za ním. Isabelo, promluvte si se svým manželem a jednejte ve svém nejlepším zájmu. Vévodkyně Cecílie, vaše tchyně, si přeje, abyste se vrátila domů. Bude vám matkou, dokonce i když se váš otec stane nepřítelem rodu Yorků i celé Anglie. Vraťte se se mnou a ona se o vás postará. K smrti se vydělila, když slyšela, co vás potkalo na moři. Jak vás mohl otec vystavit takovému nebezpečí? Vévodkyně se kvůli vám trápí a oplakává svého zesnulého vnuka. Byl by jejím prvním. Odebrala se do své komnaty a celou noc se modlila za jeho dušičku. Vraťte se domů a dovolte nám, abychom se o vás postarali.“

Isabele vhrknou slzy do očí, když si představí, jak se Cecílie modlí za její dítě. „Ráda bych,“ zašeptá.

„Nejde to,“ vyhrknu okamžitě. „Musíme zůstat s otcem.“

„Vyřídte prosím Její Milosti, že jí děkujeme,“ zajíká se Isabela. „Jsem jí vděčná za všechny modlitby, ale pochopitelně nevím, co si počít. Měla bych se řídit přáním svého ot. . . Měla bych se řídit přáním svého manžela.“

„Bojíme se, že vás zdrtil žal,“ domlouvá jí něžně žena. „Že jste nešťastná a opuštěná.“

Isabela mrkáním zahání slzy, které se jí poslední dobou snadno ženou do očí. „Samozřejmě že cítím ztrátu,“ praví důstojně. „Avšak sestra mi přináší útěchu.“

Lady Sutcliffeová se ukloní. „Musím hovořit s vaším chotěm a varovat ho před plány vašeho otce. Vévoda se musí zachránit a zároveň spasit i vás před lancasterskou královnou Markétou. Před otcem se o mé návštěvě nezmiňujte. Zlobil by se, že jste mě přijaly a nyní víte o jeho proradnosti.“

Chce se mi říct, že otec nikdy proradný nebyl, že něčeho takového není schopen a že před ním nebudeme nic tajit. Ale pak si uvědomím, že nemám ponětí, kam se ve svých nových francouzských šatech poděl – ani co provádí.

ANGERS, FRANCIE, ČERVENEC 1470

Otec nám nařídí, abychom se za ním vydaly do Angers. Pošle za námi stráž v livreji, aby nás na dlouhé cestě doprovodila. Nevysvětlí nám, proč máme jet právě tam, ani kde budeme bydlet. Pět dní se trmácíme po prašných cestách, proto nás překvapí, že na nás čeká za branami města. Velice mu to sluší. Hrdě se naparuje na svém vraníkovi, zatímco nás provází ulicemi. Lidé strhávají klobouky z hlavy, když je míváme. Míříme do velkého domu na náměstí, který zabavil. Isabela je bílá únavou, přesto jí otec nedovolí odebrat se do ložnice a přikáže nám jít rovnou na večeři.

V hodovní síni na nás čeká matka u stolu, který se prohýbá pod tíhou pokrmů. Je to učiněná hostina. Pozdraví mě polibkem a požehnáním a pak pohlédne na svého chotě. Ten usadí Isabelu ke stolu. Jiří se uvelebí vedle ní a cosi zamumlá na pozdrav. Skloníme hlavy, abychom se pomodlili, načež nás otec s úsměvem vybídne, abychom se pustili do jídla. Nepoděkuje Isabele, že se vypořádala s nástrahami dlouhé pouti, ani před manželem nevyzvedne její statečnost.

Mě pochválí, jak mi to sluší, a nechá se slyšet, že jsem ve Francii rozkvetla. Jak je možné, že to, co moji sestru vyčerpává, mně naopak prospívá? Nalije mi do sklenice to nejlepší víno a usadí mě mezi matku a sebe. Nakrájí mi maso na plátky. Obsluhuje mě dřív než Isabelu nebo matku. Pohlédnu na pokrm na svém talíři, avšak neodvážím se ochutnat. Dostala jsem ty nejlepší kousky masa a to dřív než všichni ostatní. Co to znamená? Po celý život jsem se loudala v patách své matky a sestry a teď mám být znenadáni první?

„Urozený otče?“

Usměje se na mě a já mu úsměv oplatím. „Ty jsi moje chytrá holčička,“ lichotí mi něžně. „Vždycky jsi byla ze všech nejbystřejší. Určitě tě zajímá, jaké s tebou mám plány.“

Na Isabelu se neodvážím ani podívat. Ani na Jiřího nebo matku. Víím, že se Jiří potají sešel s lady Sutcliffeovou a nejspíš se bojí, aby se o tom otec

nedoslechl. Přízeň, již mi otec zčistajasna věnuje, může být pro Jiřího varováním, aby na něho nezkoušel falešnou hru. Vidím, že se Isabele třesou ruce. Radši je schová pod stůl.

„Domluvil jsem ti sňatek,“ sdělí mi tiše otec.

„Cože?“

Tohle je to poslední, co bych očekávala. Jsem v takovém šoku, že se otčím k matce. Oplácí mi upřený pohled, aniž hne brvou. Očividně je se vším obeznámená.

„Velkolepý sňatek,“ upřesňuje otec. Z hlasu mu zaznívá vzrušení. „Nejlepší, jaký jsem mohl dohodnout. Můžeš hádat, koho mám na mysli.“

MLčím jako zařezaná a otec se rozchechtá. Bujare se řehťá tomu, jak jsme zaražení. „Hádej!“ vyzývá mě.

Podívám se na Isabelu. Krátce mi bleskne hlavou, že se možná vrátíme domů, usmíříme se s rodem Yorků a já se provdám za Richarda. Avšak jediný pohled na zakaboněného Jiřího mi napoví, že tohle určitě nebude ten případ. „Nemám ponětí,“ odpovím.

„Milá dcero, provdáš se za prince Eduarda z Lancasteru a staneš se příští královnou Anglie.“

Ozve se zarachocení, jak Jiřímu upadl nůž na podlahu. Jako by spolu s Isabelou na místě zmrzl. Oba na otce ohromeně zírají. Dojde mi, že se Jiří konejšil falešnou nadějí, že by se lady Sutcliffeová mohla mýlit. Nyní to vypadá, že ona jediná říkala pravdu, a celá tahle situace je mnohem horší, než jsme si kdy dokázali představit.

„Mám si vzít syna zlé královny?“ otáží se jako v mrákotách. Hlavou mi prolétnou všechny příšerné historky a opět zakouším svůj dávný dětský strach. Po celý svůj život považuji Markétu z Anjou za nemilosrdnou bestii, za vlčici, která se postavila do čela smečky divokých mužů a zničila vše, co se jí postavilo do cesty. To vše ve jménu nesmírné ctižádostivosti. Kam se vrhla, tam s sebou tahala spícího krále. Rozdělila Anglii, zavraždila mi dědečka i strýce. Mého otce napadla v kuchyni rožněm, u dvora meči. Nakonec se od něho dočkala pouze porážky. A Eduard, náš Eduard, s ní svedl tu nejstrašnější bitvu ve sněhu, jakou Anglie kdy viděla. Potom Markéta podobna vichřici odlétla někam na sever a zanechala za sebou stopy krve. Zajali jejího manžela a nechali ho spát v Toweru, kde nemůže škodit. Avšak ji a jejího ledového kluka, kterého tahle matka vlčice nevysvětlitelným způsobem zplodila se spícím králem, jsme už nikdy nespátřili.

„Ano, prince Eduarda z Lancasteru, syna královny Markéty z Anjou. Nyní žijí ve Francii a podporuje je Markétin otec, René z Anjou, jenž vládne Uhrám, Mallorce, Sardinii a Jeruzalému. Markéta je příbuzná francouzského krále Ludvíka.“ Moje protesty nebere na vědomí. „Pomůže nám dobyt Anglii. Porazíme Yorky, vysvobodíme krále Jindřicha z věže a ty budeš korunována princeznou z Walesu. Král Jindřich bude spolu se mnou vládnout Anglii a po jeho smrti – nechť ho ochraňují všichni svatí! – budu vést tebe a prince Eduarda z Lancasteru. Váš syn, můj vnuk, se stane příštím králem Anglie a možná i Jeruzaléma. Tak na to nezapomínej.“

Jiřímu zaskočil doušek vína. Všichni se k němu otočíme. Sípá a nemůže popadnout dech. Otec vyčkává, dokud se nevzpamatuje. Chladně ho pozoruje. „Pro tebe to znamená, že musíš ustoupit,“ sdělí mu na rovinu. „Avšak staneš se švagrem anglického panovníka a jeho následníkem. Budeš tak blízko trůnu, jako jsi vždycky byl. Riversovy čeká pád. Tvůj vliv bude jasný a odměna velkorysá.“ Laskavě na něho kývne. Na Isabelu, jež měla být anglickou královnou, se ani nepodívá. „Jiří, dohlédnu, aby sis mohl ponechat svůj titul i statky. Nejsi na tom o nic hůř než předtím.“

„Zato já ano,“ poznamená tiše Isabela. „Přišla jsem o děťátko a to zcela zbytečně.“

Nikdo jí neodpoví. Jako by na ní pojednou přestalo záležet.

„Co když král stále spí?“ otáží se. „Co se stane, až se dostanete do Londýna a nedokážete ho probudit?“

Otec pokrčí rameny. „Na tom nesejde. Ať spí nebo ne, budu jeho jménem poroučet princovi Eduardovi a princezně Anně.“ Shovívavě se na mě usměje.

„Rod Lancasterů má znovu usednout na trůn?“ Jiří vyskočí ze židle. Ústa má mokrá od vína, je brunátný hněvem a ruce se mu třesou. Isabela opatrně položí dlaň na jeho zaťatou pěst. „Copak jsme prošli vším tímhle utrpením jenom proto, abychom Lancasterům vrátili moc? Zradil jsem svého bratra a svůj rod, abych se paktoval s nepřítelem?“

„Lancasterové mají na trůn právoplatný nárok,“ prohlásí otec a odvrhne tím spojenectví s Yorky, jež jeho rodina posilovala a chránila po dvě generace. „Jestliže tvůj bratr vzešel z nemanželského lože, jak naznačuješ, pak nemá právo vládnout.“

„Označil jsem ho za parchanta jenom proto, abys na trůn dosadil mě!“ zaburácí Jiří. „Bojovali jsme o to, abych vládl *já!* Eduarda jsme očernili, abych ho mohl vystřídat! Ovšem náš rod jsme nikdy nezostudili. Nikdy jsme netvrdili, že by králem měl být někdo jiný než York!“

„Jenže to nevyšlo,“ odpoví otec s náznakem lítosti v hlase, jako by hovořil o dávno ztracené bitvě. „Pokusili jsme se o to dvakrát, dobře to víš. Eduard byl příliš silný a na jeho straně stálo moc lidí. Avšak za královnou Markétou půjde polovina Anglie. Dále se k nám připojí panstvo, které bylo po léta věrné Lancasterům a tvého bratra nikdy neuznávalo. Markéta vždycky měla silné spojence na severu a ve středu země. Jasper Tudor jí složí k nohám Wales. Když se dáme do holportu s Markétou z Anjou, Eduard nás nikdy neporazí.“

Nemůžu uvěřit, že už ji neproklíná, nýbrž velebí jako možného spojence. Žena, jež mě od mládí děsila, má nyní být naší přítelkyní? Máme jí důvěřovat?

„Anno,“ osloví mě otec, „ty se teď spolu s matkou vydáš za švadlenou. Isabelo, ty můžeš jít taky, ať máte nové šaty na Anniny zasnuby.“

„Na moje zasnuby?“

Zazubí se na mě, jako by mi sděloval tu nejskvělejší zprávu. „Nyní se zasnoubíš, a jakmile obdržíme svolení od papeže, vystrojím ti svatbu.“

„Mám být zasnoubena hned?“

„Hned ne. Pozítí.“

KATEDRÁLA V ANGERS, 25. ČERVENCE 1470

V katedrále stojí před oltářem mlčky dva lidé. Světlo linoucí se z vysokých oken ozařuje jejich vážné tváře. Naklánějí se k sobě, jako by si přísahali nehynoucí lásku až za hrob. Objímají se, jako by si byli jeden druhým jistý. Náhodný pozorovatel by z jejich blízkosti a pronikavosti pohledu soudil, že se nesmírně milují.

...